

SPREKENDE STILTE

Kathedraal

Telkens als ik een oude kathedraal binnenga voel ik me als het ware opgetild boven mijn gewone alledaagse bestaan. Zo ook op 19 september jongstleden. We (Kees Jongeneelen en ik) togen naar de Sint Jan in 's Hertogenbosch om de bijna 200 religieuzen die tijdens de eerste golf van Covid-19 waren gestorven te gedenken. Het binnengaan in dit schitterende bouwwerk is op zich al bijzonder: die immense deur, die 'naar stilte opengaat'.

'Buiten' laat ik achter me: geen lawaaierige sfeer, geen winkelend publiek of schreeuwerige reclame. Er hangt een gewijde rust en stilte in deze prachtige ruimte. Bijna automatisch gaat mijn blik naar boven of beter nog: naar Boven. Hier raakt de hemel aan de aarde. Ikzelf word geraakt door de verbinding van eeuwenoud geloven dat aan mij is doorgegeven. Hier mag ik me gedragen weten. Zo ook op die morgen. We zitten op heel ruime corona-afstand, bijna vanzelf ingetogen en stil. In die stilte klinken dan de namen van die vele overleden medebroeders en -zusters. Namen als evenzovele kleine monumenten. Lichtjes worden erbij ontstoken. Ze vertellen zonder woorden wie zij zijn geweest, welke warmte ze in hun leven hebben verspreid naar mensen. En al die lichtjes samen worden als één immens brandend vuur, een teken van Gods aanwezigheid onder mensen. Het voelt als heilige grond onder mijn voeten. Om echt stil van te worden! Na afloop van de viering gaat die gewijde, sprekende stilte met me mee naar huis.

In de stilte...

Stilte is kostbaar maar niet vanzelfsprekend. Er is zoveel drukte en onrust in me en om me heen. Steeds maar weer moet er van alles gedaan worden. Opgevoed met 'de tijd gaat snel, gebruikt hem wel' is het best wel eens lastig om tot echte stilte te komen. En toch: als ik er moeite voor doe om mezelf wat af te scherm en echt de stilte te zoeken dan ervaar ik dat als heel weldadig. De stilte nodigt

me uit om binnen te gaan in het huis van mijn eigen leven. Hier kan ik helemaal zijn wie ik ben. Ik vind er eerlijkheid, vergeving, reflectie; ik heb er oog voor mijn levensvreugde, maar evengoed voor mijn verdriet. Er is plaats voor mijn diepste gevoelens. In de ruimte van die stilte is er ook plaats voor anderen: voor vrienden, voor mensen met wie ik me verbonden voel, voor mensen die mij nodig hebben, voor zoveel lieve mensen die gestorven zijn, voor God. Stilte maakt me méér mens. Ik kan me daarin terugtrekken, maar tegelijk blijft de verbondenheid met mens en wereld. De ruimte van de stilte heeft 'muren als huid, ramen als ogen'. Soms zoek ik de stilte heel bewust. Ze geeft rust, ze is voor mij een belangrijke pas op de plaats. Even stilstaan om weer verder te kunnen.

Ze kan echter ook zomaar onverwacht over me komen: op een wandeling in de herfstachtige natuur, bij het luisteren naar mooie muziek (ja ook dan!) of bij het lezen van een goed boek. Stilte als

een kostbaar geschenk, gegeven om niet. Ze kan zijn als een gebed zonder woorden. Ze kan me echter ook ongemakkelijk maken, want ze confronteert me met mezelf, met wie ik ten diepste ben of zou willen zijn. Diep in mijn hart zou ik mezelf wat meer stilte gunnen, en anderen ook. Echte stilte, die me veel te zeggen heeft.

Als de ziele luistert....

“Als de ziele luistert is het al een taal dat leeft.”

Ik vind dat nog steeds een schitterend gedicht van Guido Gezelle. Zijn dichtelijke luisterende ziel hoort zelfs de bladeren van een boom ritselend met elkaar praten. Een gewoon weggetje wordt al luisterend Gods weg. Zijn luisterende ziel is één en al zintuig. Ze luistert, ze ziet, ze hoort, ze voelt. Ze heeft geen enkel ander belang dan zich te verwonderen over schoonheid of goedheid. Ze ontleedt de dingen niet, maar schouwt de harmonie en de heelheid ervan.

Onze ziel kan alleen maar echt luisteren als het stil in ons is, rustig. Bij Anselm Grün las ik: “De mystici zijn ervan overtuigd dat in ieder van ons een stille plek is” (Vijftig engelen, blz. 135). Het is de plek waar ik mezelf kan zijn, veilig thuis. Niemand kan daar zomaar binnenkomen tenzij ik hem of haar binnenlaat. Die stille plek, die ook een vindplaats van God is.

De Bijbel kent ook zulke stille plekken. Denk maar aan Mozes in de stilte van de woestijn bij het brandend braambos. Hij bevindt zich er op heilige grond. Of de profeet Elia, die mocht ervaren, dat God niet te vinden is in een storm of in een aardbeving, niet in een laaiend vuur maar ‘in het suizen van een zachte bries’. Dat is bij voorkeur een stille en heilige plek waar Godsontmoeting gebeurt en waar Elia zijn roeping en zijn zending opnieuw onder ogen durft te zien. Een sprekende stilte als een bron van nieuwe energie. Bekend is ook het verhaal van Jezus met z’n drie leerlingen op de berg. In de stilte van zijn gebed vindt er een ontmoeting plaats met Mozes en Elia en weet Hij zich geroepen om als Gods uitverkoren Zoon om – bergafwaarts - de weg naar Jeruzalem te gaan voltooien.

Onze gids naar de top...

Ik denk, dat we van Frans van Sales mogen zeggen, dat hij een hele goede 'luisteraar' is. De vele prachtige en verrassende beelden die hij schetst van de natuur, van het leven van dieren en van bijen in het bijzonder zijn daar evenzovele getuigenissen van. Als een uitstekend geestelijk leidsman verstaat hij de kunst om zijn 'Philotheae' en zijn 'Theotimi' binnen te leiden in de stilte van een gelovig Godsvertrouwen. Hij doet dit niet met geweld of strengheid, maar met een voorbeeldige zachtmoedigheid. In zijn Verhandeling over de liefde van God (VII, 1) schrijft hij: *"Iemand die in de stilte van zijn hart Gods zoete tegenwoordigheid blijft voelen, is een gelukkig mens. Zijn één-wording met Gods goedheid zal almaar door – hoewel onbemerkt – blijven toenemen en een oneindige zoetheid zal heel zijn wezen doortrekken. Onder dat voelen van Gods tegenwoordigheid versta ik niet een zintuigelijk voelen; ik bedoel daarmee een ervaren dat plaats vindt aan de top, op het hoogste puntje van de geest: daar werkt Gods liefde op in."*

In diepe stilte – in Gods tegenwoordigheid - stijgt een mens boven zichzelf uit. Of misschien mag je ook zeggen, dat hij daarin wordt

opgetild boven het alledaagse. De ruimte van de stilte is ontvankelijk om de tegenwoordigheid van God te voelen. Je mag ernaar zoeken, maar ze kan je ook overkomen. In zijn 'Inleiding tot het devote leven' reikt onze heilige ons een aantal praktische wenken aan hoe wij kunnen mediteren. Telkens opnieuw spoort hij ons dan aan om ons te stellen in Gods tegenwoordigheid. Om dat goed te kunnen is er rust nodig, stilte. Het gaat er niet om dat we er zelf een veelheid aan woorden gebruiken. Belangrijker is het om een luisterhouding aan te nemen zodat God in ons aan het woord kan komen en wij ons ervoor kunnen openstellen en onszelf kunnen omvormen tot de mens zoals we bedoeld zijn: Gods geliefde mensenkind.

Wim Holterman osfs

Zeezwaluwen bouwen hun nest in de vorm van een appel en laten alleen een kleine opening vrij, die ze steeds hechter en dichter maken. Ze zetten de nesten neer aan het strand van de zee en als de golven ze bij verrassing meenemen, komt het water er niet binnen. Ze blijven drijven. Zo moet ook jouw hart openstaan voor God en zo hecht worden dat alle vergankelijke dingen er niet in kunnen doordringen. Laat het nest van je hart hoog boven de golven drijven.